

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen		v upravnishvu prejeman:	
celo leto	K 24—	celo leto	K 22—
pol leta	12—	pol leta	11—
četrt leta	6—	četrt leta	5-50
na mesec	2—	na mesec	1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Prečelnstvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izda se vsak dan središnji tiskovni del in priložila.

Inserti veljajo: petstopenjska peti vrt za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserti itd. to je administrativne stvari.

Poznamo št. 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpsiatve naročnine se ne ozira.

Karodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto	K 25—	celo leto	K 24—
pol leta	13—	pol leta	13—
četrt leta	6-50	četrt leta	6-50
na mesec	2-30	na mesec	2-30

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakna.

Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vladno vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponovno, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:

Vse leto	K 24—	Četrt leta	K 6—
Pol leta	12—	En mesec	2—

V upravnishvu prejeman na mesec K 1-90.

S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:

Vse leto	K 25—	Četrt leta	K 6-50
Pol leta	13—	En mesec	2-30

Za Nemčijo vse leto 28 K. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.

Naroča se lahko z vsakim dnevom, a hrata se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po poteku naročnine brez ozira vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravištvu „Slovenskega Naroda“.

„Slovanska Enota“.

Za parlamentarno združitev, ki nosi ponosno ime »Slovanska Enota«, dasi v njej ni niti Poljakov, niti Malorusov, je prišla odločilna ura, ko se mora že dolgo časa trajajoča kriza definitivno rešiti.

»Slovanska Enota« je parlamentarna združitev, v kateri ni nobene enotnosti. Ves čas, kar obstoji, ni bilo mogoče v njej ustvariti predpogojev za resnično solidarnost, za popolno enotnost v taktiki in v ciljih. Ne samo zaradi tega, ker v »Slovanski Enoti« združene stranke nimajo enakih, nego naravnost nasprotujočih si programov, marveč ker se posamični frakcijski voditelji sploh niso menili za skupne težnje, marveč so vedno zasledovali samo svoje separatistične, dostikrat zgolj osebne namene. »Slovanska Enota« jim je bila dobra, le v

ta namen, da so jo izrabljali za svoje frakcijske interese, če se je dala, sicer pa so hodili svojo pot.

Dr. Šusteršič je bil tisti politik, ki je to najbrezobzirnejše prakticiral. Poznal je »Slov. Enoto« samo takrat, kadar se je dala izrabiti, sicer pa se ni zanjo čisto nič menil in uprizarjal vsakovrstne vedno nesrečne akcije, ne da bi bila »Slov. Enota« o tem kaj vedela.

Postopanje dr. Šusteršiča je vzbudilo posebno nevoljo med češkimi strankami. Naposled tvorijo Čehi ogromno večino v »Slov. Enoti« in naravno je, da bi morale češke stranke imeti v »Slov. Enoti« odločilni vpliv. Na papirju so ga tudi imele, do veljave pa ni prišel, ker je dr. Šusteršič poznal »Slov. Enoto« le takrat, kadar jo je rabil, a se je sicer tako malo nanjo oziral, da je še o najbolj važnih korakih ni obvestil.

Zdaj je prišel čas, ko se odloči usoda »Slovanske Enote«, kajti naravno je, da tako ne more več iti, kakor je šlo doslej.

»Slovanska Enota«, kakršna je bila doslej, sploh nima življenske moči več v sebi. Po številu svojih članov bi bila lahko velemogočen faktor, če bi vladala med člani prava solidarnost in enotnost v taktiki in v smotirih, a kot totalno nedisciplinirana četa, kakršna je bila doslej, seveda ni mogla priti do nobene prave veljave.

Češke stranke so si ustvarile svoj skupen enotni klub, ki bi vsakega znamenit faktor bil v parlamentu, naj obstoji »Slovanska Enota« ali naj ne obstoji. Naravno je, da tako velik klub, ki reprezentira močni češki narod, ne bo obešal svoje usode na tako organizacijo, kakor je bila doslej »Slovanska Enota«. Ta »Slovanska Enota« nima za Čeha nobene sodelave, če ni zajamčeno soglasje med češkim klubom in »Slovansko Enoto«. V svrhu zagotovitve takega soglasja zahtevajo Čehi temeljito preosnovo »Slovanske Enote«, ako bi pa jugoslovanski poslanci v to preosnovo ne privolili, potem se hočejo Čehi ločiti od »Slovanske Enote«, ki seveda v tistem hipu razpade, in hoditi svojo pot.

Jugoslovansko dijaštvo v Pragi za slovensko vseučilišče.

Sramotno in poniževalno dejstvo, da slovenski dijak lahko dela izpite in posluša predavanja v vseh drugih jezikih, samo v materinskem ne, ga je prisililo, da se zopet oglasi s svojo staro zahtevo. Razven tega pride ravno sedaj na dnevni red državnega zbora laška univerza. O naši ne govori nihče; ne govori in ne poteguje se zanjo domovina, tudi naši poslanci dosedaj molče. Vlada pa se radi nas ne bo razburjala, ona dela z nami kar hoče. Kaj čudno tedaj, da ravno v takih obupnih razmerah mladina ponovi sama svoj bojni klic po svojih zahtevah. Akademski mladina je v tem boju osamljena. Ne stoji za njo nobena tuja država, ne stoji za njo niti narod, ne stoji za njo poslanci. Sami smo, sami se bojujemo in sami si hočemo in moramo dobojevali svoje pravice. V tem znamenju se je vršilo v Pragi v soboto manifestacijsko zborovanje jugoslovanskega dijaštva. Vsi mnogoštevilni govorniki so poudarjali, da se mora napraviti konec tem za slovenskega dijaka sramotnim razmeram, da mora dati vlada nam, kar nam gre. Zborovanja se je udeležilo do 300 jugoslovanskih akademikov, med njimi hrvaški poslanec g. Fran Supilo.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

Jugoslovansko dijaštvo v Pragi zbrano na shodu dne 26. t. m. zahteva:

1. Vlada nam naj kot enakopravnim avstrijskim državljanom izpopolni naše pomanjkljivo ljudsko — srednje — in strokovno šolstvo.

2. Istočasno za rešitvijo laškega vseučilišnega vprašanja naj se zakonito zajamči ustanovitev slovenskega vseučilišča; bode-li sedež italijanskega vseučilišča v Trstu, zahtevamo tudi mi svoje vseučilišče isto tam.

3. Začasno naj se ustanovi provizorijslovenskega vseučilišča na češki univerzi v Pragi v smislu sklepa akademicega senata iste univerze.

4. Uvede se reciprociteta zagrebškega vseučilišča.

5. Slovenske docenture naj se ne osnujejo zaeno v Pragi in Krakovu, kajti v tem vidimo nevarnost za akcijo slovenskega vseučilišča.

6. Jugoslovanska državnozborna delegacija naj se enotno zavzame z vsemi sredstvi za to, da ustvari junktim med laškim in slovenskim vseučiliščem v smislu zgorajšnje resolucije št. 2.

7. Pozivljamo ljubljanski vseučiliški odsek, naj se izpremeni v vseučiliško društvo s podružnicami, ki naj zbirajo gnotna sredstva za slovensko vseučilišče.

Tolstoj v parlamentu.

Dr. Ivan Šusteršič, ki je v »Unioni« nategnil vse registre svojih govorniških orgel, da postavi na noge par kruljavih vojakov, ki bodo z mečem v roki Lahom vzeli Rim in »osvobodili« papeža - vjetnika, ni čutil potrebe, da se ob smrti velikega Rusa pridruži svojim kolegom v parlamentu ter se v primernih besedah spominja vesoljnega pomena tega apostola ljubezni, katerega smrt obžentijo vsi omikanci kot nenadomestno izgubo. In vsi ti Hočevarji, Benkoviči in Pogačniki, ali kakor se že zovejo ti »ljudski« zastopniki, so zlezli pod klop pred komando dolgo-nosega Lichtensteina. Da celo dr. Janez Evangelist Krek, ta skoro državi nevarni katoliški socialni demokrat, si je na tihem premislil in spravil za boljše čase svojo pridigo o grofu Tolstemu in Kristusovem kraljestvu na zemlji v junaške skrice svoje demokratiško - oguljene suknje.

Zares ne vemo, ali naj se od sramu razjokamo nad strahopetstvom teh ljudskih bogov, ali naj naše oko zaničujejo premeri od glave do nog te brezprimerne slovanske helote. Časih je bič nemških valptov pel po hrbtu naših prednikov in tedaj je kmetič pogoltnil že pripravljeno kletvico in urneje poprijel za delo, skrivaj pa je stisnil pest in željno čakal ure osvete. Danes treba vzdigniti Lichtensteina njegov aristokratski nos samo za par gradov nad normalni nivo in ti junaški reševalci

našega kmeta ti zataje vse, kar je drugim najsvetejše, svojo kri, prepričanje, značaj in še vero.

Pa pustimo te šalobarde, prej ali slej pride tudi njihova ura in njihova junaštva bodo stokrat pozabljena, ko se bo v zgodovini človeštva še lepše blestelo ime Leva Nikolajeviča Tolstega.

Bolest pa nas navdaja, če le malo pomislimo, kako bodo v očigled takemu neverjetnemu nastopu slovenskih »voditeljev« morali o nas soditi naši večji in mogočnejši slovanski bratje, kakor bo sodil o nas cel omikani svet.

Res, Lev Nikolajevič Tolstoj, kakor je danes njegova slava razširjena po celem svetu in so njegova dela last vseh omikancev, je bil in ostal v svojem jedru skozi in skozi ruski človek. Njegova dela, zlasti filozofska, čeprav za široke mase pisana, so in bodo, bojimo se, našemu ljudstvu še dolgo ostala neznana. Genijalni čudak z Jasne Poljane ne more računati na naklonjenost ne državnih, ne cerkvenih avtoritet — vse ovira, da prodro žarki njegovih naukov do bornih koč tistih milijonov, katerim so v prvi vrsti namenjeni. Da, celo te priznamo, ta skrajni individualizem, ta popolna negacija vsakega napredka, to do skrajnosti dosledno zametovanje človeške kulture na eni, hroptenje po popolnem duševnem miru, žrtvovanje poedineca za vesolstvo na drugi strani, po našem mnenju ni pot, ki je začrtana rodu človeškemu. Nauk ta ni drugega, kakor vzdih Rusije, te gigantne Rusije, katere neizčrpne moči že stoletja čakajo rešitve iz okov absolutizma. Za nas mlade narode, ki smo se takorekó prebudili v solnce kulture, ta pesimizem ni in le želeži moramo, da bi naš neznan slovenski narod ravno tako pogumno se poprijel vseh kulturnih dobrot ter stal v edini vrsti z zdravimi in svobodnimi narodi, kakor pogumno je Tolstoj ruskemu narodu kazal nasprotno pot.

Kljub vsemu temu pa je Tolstoj za nas bodisi kot umetnik, bodisi kot mislec ali človek, možvelikan, eno največjih in najplemenitejših bitij, kar jih je kedaj delalo in trpelo za človeštvo. Ves omikani svet se klanja pred tem globokim poznavalcem

LISTEK.

Lev grof Tolstoj.

Literarna črtica. Napisal P.

(Konec.)

V »Vojni in miru« je portretiral bolj svoje sorodnike kakor pa samega sebe, roman »Ana Karenina«, ki je izšel leta 1875/76, pa je avtobiografskega značaja. Levin je Tolstoj, njegov brat Nikolaj in njegova smrt, ki je Tolstega tako pretresla — vse je resnično, samo postranske okolnosti so izpremenjene. Dva zaljubljena para, zastopnika postavne in prešestne ljubezni, nastopata v romanu in popolnoma zase se vrši »očiščenje« Levinovo. Pokristjanjenje Levinovo tvori glavno vsebino. Odlični oficir in jezdec Vronskij zmoti lepo Karenino, kateri ne more za dolgo impornirati njen korektni, mali mož, visok uradnik. Ona sledi zapovedujočemu, neodoljivemu nagnjenju svojega srca, raztrga vse vezi morale in ugleda. Naposled se Vronskij naveliča njene ljubosumnosti, očitno se ohladi in ona, za katero je ta ljubezen vse, gre prostovoljno v smrt. Tej dozdnevni veliki sreči, ki je v resnici le velika nesreča, stopi nasproti prava ljubezen Devinova, ki vodi do zakona. Posamezne slike spadata k najlepšim, ne samo ruske literature; njih glavni čar

tvori njih oduševljenje. Levin je sicer jako srečen, a na njem gloje črv analize. Vedno vpraša po pravem, neposrednem namenu. Neomajljiva je njegova sreča. A blisk, ki svigne nad njegovo glavo, ga navda z resnimi mislimi, ob rojstvu prvega sina ne občuti pravega veselja, smrt bratova elementarno učinkuje nanj. V veri, v pravoslavni cerkvi skuša najti srečo, pravo srečo.

Ko so izšla zadnja poglavja »Ana Karenine«, je prorokoval veliki Dostojevskij, da bo Tolstoj odpadel od pravoslavne cerkve, da je njegovo pomirjenje, o katerem govori v romanu, le navidezno. Poleg tega prav dobro označuje Tolstega: »Vkljub svojem kolosalnemu umetniškemu talentu je Tolstoj ena tistih ruskih glav, ki le vidi, kar stoji neposredno pred njihovimi očmi, in vsled tega za to točko streme. Gotovo nimajo zmožnosti, da bi obrnili glavo na desno ali levo stran in videli tudi to, kar stoji ob strani; v ta namen bi se morali zaokreniti z vsem telesom. Potem bodo morda direktno nasprotno govorili; kajti na vsak način so vedno strogo odkritosrčni.«

Mnogo je potem razmišljeval Tolstoj o evangeliju, zlasti o pridigi na gori. Prilagodil si je evangelij po svoje. Nastopil je tudi proti umetnosti, proti gojitvi lepote, proti idealiziranju čutne ljubezni; postal je vegetarijaneec, nastopil je proti alkoholu in tobaku, proti vsaki duševni delavnosti, ako služi le v ta namen, da zagotovi eni kasti prijetno življenje.

Tako se je na Ruskem prvič oglašil in se uveljavil moralist, uveljavil se proti cerkvi in državi. Pač so pravoslavni in konservativci škripali z zobmi, ako so le slišali ime Tolstoj, a nastopiti proti njemu se niso upali iz strahu pred Evropo, tudi pred Rusijo.

Mnogo so napadali Tolstega. Celotolstoj, ki je pravzaprav uveljavil Tolstega na francoskem, se je izrazil o njegovi »Ani Karenini«, da diši »po Moskvu, kadilu, stari devici, slavofiliji, plemiškem gospostvu.« Dne 28. julija 1883 — 22. avgusta 1883 je umrl — pa je pisal Turgenjev Tolstemu, da ga veseli, da je bil njegov sodobnik in mu sporoča zadnjo odkritosrčno prošnjo: »Vrnite se k svoji literarni delavnosti, saj vendar izvira ta Vaš dar od tam, odkoder vse drugo. Kako srečen bi bil, ako bi mogel misliti, da bo moja prošnja vplivala na Vas. Moj prijatelj, veliki pisatelj ruske zemlje, ozirajte se na mojo prošnjo! Jaz ne morem več — sem utrujen.«

Vendar se je zdelo, da se je Tolstoj za stalno poslovil od književnosti. Sicer je mnogo pisal: bogoslovne in polemične razprave, izpovedanja, spise na ljudstvo. Te tendencijsno-didaktične pripovedke na ljudstvo nimajo posebne umetniške vrednosti; preprosto, naravno pripovedovanje je njih največja prednost. Brezprimerno pa jih prekaša kmečka drama: »Moč teme« (1886), ena najvažnejših kmečkih dram, ne le ruske literature. Zgrajena je na nasprotju,

ki ga pozna že iz »Ana Karenine«, na nasprotju med razumom, ki uči, da skrbimo za svoj dobiček, in med srecem, med instinktom, med potrebo dobrega. Jezik, nazori, dejanja — vse napravi najizvirnejši vtisek.

Delom, ki jih je spisal po l. 1876., na prim. »Kreuzerjeva sonata«, »Smrt Ilija Iljiča«, »Krečmar in hlapec«, se pozna najsviljivejša tendenca. To zlasti opazamo v romanu »Vstajenje«. Knez Nehljudov je brez krvi in življenja; zapletek in razvoj dejanja napravi mučen vtisk, teoriji, ideji se žrtvuje vsaka resnica. Posameznosti kažejo starega mojstra kakor vedno: slike iz ječe z ušmi in drugim mrčesom in smrad in stud, pohod jetnikov, ki so se odvadili zraka in luči, v soparici julijskega dneva z njegovim solničnim pikom; treba bi bilo naštetii poglavje za poglavjem, vse te pretresljive priprave, napisane s strašno drastičnostjo, z brezobzirnim realizmom. Potem pa ta pikra satira na inteligenco, hinavstvo, indiferenco, mehničnost, topi egoizem, brezničnost in neusmiljenost.

Kakor Turgenjev in Gončarov zajema Tolstoj svoje tipe iz življenja ruskega plemstva v provinci; mesto, ljudstvo ostaja v ozadju. Kakor enadva, je tudi on umetnik v slikanju podrobnosti in duševne strani. Ne narava kot taka, v prvi vrsti ga zanima človek. Zato sega njegova analiza tako globoko; on preiskuje tudi najplemenitejšo reko, čustvo, dejanje v svoji brezobzirni resnicoljubnosti. Tako je Tolstoj vedno ravnal,

vedno si ostal dosleden. Ta doslednost imponira prav Rusi, čegar močna stran odločnost nikdar ni, najbolj; ta neobčutnost, to nepriznanje katerihsibodi meja, je na drugi strani globoko utemeljena v ruskem bistvu.

Zato riše Tolstoj rusko naravo v taki popolnosti, on je tip Rusi tudi po svoji krepki postavi in svojem kmečkem obrazu. Tolstoj je fizično in moralno zdravje samo, človek kakor njegova umetnost, edinole pesnik pozemskega življenja, mogočen, grčav hrast, ki krepko korenini v domači grudi in se široko majestetično loči nad njo. On je suvereni, neprekosljiv mojster, profej, ki se ume izpremeniti nele v najrazličnejše ljudi, ampak celo v živali in rastline, ki ve, kako žive in mrjo, kaj ljudje skrivaj hočejo ali čutijo in kaj na zunaj delajo ali govorijo. Odkritosrčno seka prazne laži inteligentnega življenja, njegova ironija se povzpne do neizprososti, in to v toliki meri, da skuša nele kot umetnik, ampak tudi kot človek raztrgati vse vezi, ki ga vežejo z rodbinsko srečo, češ, da je ta sreča grešna in nes pametna.

Čudovita osebnost in natančnost njegovih opazovanj kakor tudi njegovo fanatično resnicoljubje, umetnost plastičnega, čustvenega, slikovitega izražanja kakor poglobljeno njegovo psihično analize normalnega človeka, posredujejo izvanredni, daleč šen naše Ruske segajoči pomen njegovega dela, ga uvrščajo med največje epike vseh časov.

človeško duše, pred tem genialnim pisateljem prekrasnih romanov in novel, tem pogumnim bojevnikom zoper krivico, tem požrtvovalnim zaščitnikom vseh revežev in nesrečnejšev.

In temu moču, katerega grob so porosile solze čelga omikanega sveta, odrekel je dr. Ivan Susteršič v svoji brezmejni nadutosti zadnjo čast ter osramotil z nastopom svoje kompanije pred celim svetom naš slovenski narod.

To je bil nastop mesticov, katerih izpričana kri je v srcu zatrla vsako plemenitejšo čustvo. Gorje nam, če ni samo slučaj, da ti ljudje brez ponosa in brez čutečega srca predstavljajo na Dunaju slovenski narod. Gorje nam, če je ljudstvo zastrupljeno po neumljivih, mrzlih dogmah Rima, vzgajeno v slepem strahu pred čeznaravno močjo duhovnikov, ki je poljubno pošilja v pekel ali nebesa, izgubilo vsak prirojen čut za religioznost, in je tisočletna duševna tiranija zatrla v srcu vsa tista plemenita in etična čustva, s katerimi je narava opremila ponosnega in inteligentnega arija!

Strah, da večnopenimljiva dela grofa Leva Nikolajeviča vzdrumijo pod težo orientalskega vražarstva in rimsko-bizantinske sofistike spečo dušo nekdanjega Hindostanca, tega grozečega oboževalca narave, katerega sree je polno ljubezni in sočutja do zemskih bitij, in duša neskončna, kakor so neskončni sinji vrhovi Himalaje, ta strah, da neumorni, neprestano motreči in dvomeči duh z elementarno silo odvrže spono duševnega suženjstva, je bil, ki je dr. Susteršiču in konsortom posušil grlo in zaprl sicer tako zlobudravo grlo. Grof Tolstoj mogel je biti socialista, anarhist kolikor mu je bilo drago; a da je dober del svojega življenja posvetil boju zoper cerkev in s tem vsako avtoriteto v območju vesti, tega mu ti »slovenski Rimljani ne morejo odpustiti.

In res, ta strah ni prazen. Od nekdanj smo zvesti tradicijam naše vzhodno-azijske kulture, pravi sovražniki rimskega univerzalizma. V tem oziru je Tolstoj individualist in oznanjevalec svobode duha, naš, čisto naš.

Noben arijski narod ni tako pozno klonil svoj tiliak pred Rimom kakor Slovani, noben prelil več krvi za svoje bogove in svobodne institucije. Še v 15. stoletju preganjali so Nemci z ognjem in mečem »paganske« Slovence ob baltičnem morju. Ze davno pokristjanjeni varujejo Slovani svojo narodno individualnost; ker Rim ne dovoli cerkvene neodvisnosti, nastopi razkol in z njim pravoslavna cerkev. Ciril in Metod izsilila od Rima slovansko bogoslužje in šele v zadnjem času se je rimskim mogotcem posrečilo oropati zadnje Slovence za tisočletno, krvavo priborjeno pravico.

Ob prvih pojavih reformacije po hiteli so češki Slovani v Oxford, kjer je oznanjeval nove nauke Wyclif, o katerih pravi magister Hieronimus: »Prej smo imeli lupino, sedaj imamo jedro.« Pogumno zagovarja Stanislav iz Znojma Wyclifove teze na praški univerzi in Jan Hus revolucionira vse češko-nemške dežele ter pripravlja pot reformaciji. Nikdar bi se ne mogla reformacija, kljub mogočnim osebnostim Martina Lutra, tako hitro razširiti po celi severni in srednji Nemčiji, da ni bilo Jana Husa. Ze v 13. stoletju so imeli Čehi v narodnem jeziku spisano biblijo, Hus v 15. stoletju jo le revidira, tako močna je prirojena narodna zavest Čehoslovancev. Pristen znak njih nepokvarjene arijske krvi.

Komaj zatrto, pojavi se hrepeneje po svobodi iznova z reformacijo in prometejski duh nekdanjih dojemljivih arijskih pantheistov se s prirodno silo otrse vseh tujih prismojev v vezi vesoljne ljubezni. Protestantska postane vsa Češka, reformacija pada na rodovitna tla pri Poljaki in celo pri nas Slovenceh, dokler po jezuitih najeti mednarodni pustolovci ne pokončajo na Beli Gori eveta češkega plemstva, pri nas pa Ferdinandovi dragonci preženo protestantske predikante iz slovenskih dežel.

Za stoletja zavlada duševno suženjstvo po južni in zapadni Evropi. Le deloma in začasno vzdrumijo ideje francoske revolucije široke mase iz duševne letargije. Triumfi narodne ideje ne morejo ne v Nemčiji, Italiji in Franciji, in ne med Slovani zlomiti moči jezuitov in zanetiti božastvene iskre hrepeneja po neskončnem, neizmernem v srcu mas. Inteligenca indiferentna, mase slepo pokorne cerkveni avtoriteti, ki tira z dogmo nezmotljivosti duševni absolutizem do vrhunca. Večni strah pred peklim, neumljivo misterije, ki razumitijo možgane ter preženo iz srca vso gorkoto domišljije, vsemočnost duhovniške kaste, leže kakor mora na masah, ki jih polagoma pridobiva materijalistični socializem.

Pred dobrimi sto leti je še rekel Diderot: »Otez la crainte de l'enfer à un chrétien et vous lui ôtez la croyance«, vzemite kristjanom strah pred peklim in vzeli ste mu vero. Ta izrek velja še danes za nas — a ne za Rusijo.

Tam v neizmernih stopah, kjer stoletja pritiska absolutizem nečestivne mase, tam je ustanovitelj narodne cerkve prepredila prodiranje jesuitskega duha. Suženj na sunaj je Rus še stari Hindostanec v duši. Religiozen, s srcem verujoč in umom razmišljajoč nima smisla za topo oboževanje neznanih in neumljivih misterij. Nikjer toliko verskih sekt, tako krepkega individualizma kakor v tem sicer tako »nekulturnem« narodu.

To je narod, iz katerega sta izšla Dostojevski in veliki Lev Nikolajevič Tolstoj, ta moč svetovnega pomena.

Kakor nikdo pred njim, odkril je Tolstoj zapadnemu svetu to nepokvarjeno rusko dušo, polno gorko ljubezni, pristno v svoji arijsko-naivni religioznosti, svobodno plavajoča nad mizerijo stoletnega samodrštva. Na teh tleh mogel je moč tako heroične resnobe in globokih srčnih čustev, kakor Tolstoj, vzrasti do velikosti reformatorka, ki je tisoče in tisoče prepričal o ničevosti vsega kulturnega dela, jim vcepil preziranje vsake državne in cerkvene avtoritete, in jih vodil v raj najvišje sree in popolnosti v osvobojenju in plemenitenju srea. Magična moč njegove redko-pogumne osebnosti, neizprosna doslednost njegovih evangeljskih naukov pridobilu ste mu v vsem omikanemu svetu navdušenih pristav in občudovalcev.

Tudi na zapadu. Kaj čnda, glasovi so, davno pozabljeni, himne na prostost duha in veličastvo neskončnega božanstva, ki nimajo ničesar skupnega z mrzlo sofistiklo rimske cerkve. In to je, ta strah, da solnčna gorkota Tolstojeve osebnosti raztopi hrapovo skorjo, s katero je cerkev v stoletjih obdala čisto jedro evangelija ljubezni, kar je dr. Ivanu Susteršiču, temu moču »žive vere«, ob smrti Leva Nikolajeviča zaprlo usta. Gospod Bielhovek si radi tega pač ne bo glave belil.

Dnevne vesti.

Ali so pristopili ali niso? Klerikaleci trobentajo kar se da, da so dalmatinski klerikaleci, ki so zapustili »Zvezo južnih Slovanov« že vstopili v »Slovenski klub« dr. Susteršiča. Uredniki in poročevalci nemških listov kar nimajo miru pred slov. klerikaleci, tako jim ti usiljujejo svoje »informacije«, naznanjajoče, da so dalmatinski klerikaleci že stopili v službo pri dr. Susteršiču in da je dotična pogodba že sklenjena in podpisana. Sprotno pa dalmatinski poslanci sami to na vse načine taje in prisegajo najelovesejeje, da to ni resnično in da niso pristopili. Da jih dr. Susteršič lovi, to je pač naravno, a čemu se dalmatinski klerikaleci branijo, to je težko umljivo. Pa ne, da bi se bali svojih volilcev. Sicer pa je sedaj skrivnost izstopa štirih dalmatinskih poslancev iz »Zveze južnih Slovanov« popolnoma jasna. Ti dalmatinski klerikaleci so v pravem pomenu Susteršiču ujetniki. Kranjska klerikalna »Zadružna zveza« je namreč nekaj milijonov slovenskega kmečkega denarja vrgla v klerikalne zadružne organizacije v Dalmaciji. Za temi milijoni joka »Zadružna zveza« že dlje časa, saj si je na jasnem, da velik del tega denarja ne bo nikoli več videla, da je velik del tega denarja izgubljen. Dalmatinske klerikalne organizacije bi po vrsti bankerotirale, če bi »Zadružna zveza« zahtevala svoj denar nazaj in s temi zadrugami bi propadel ves klerikalizem in bi tudi Dublinc in Ivančević in Prodan in Perić odleteli iz javnosti in morda prišli še v kako nesrečo. V tej denarni odvisnosti dalmatinskih klerikalcev od ljubljanske »Zadružne zveze« tiči pravi vzrok, da je omenjena četvorica dezertirala iz tabora hrvaških poslancev in šla v Susteršičevo službo. Malo drag pa je ta špas za — slovenskega kmeta, ki svojega v Dalmaciji pri rednih posojilnicah naloženega denarja ne bo nikoli več videl.

Kranjski deželni odbor ima navade, kakor kak bišni gospodar, ki stoji pred bankerotom. Kadar je tak bišni gospodar čez glavo zadolžen, kadar si ne ve pomagati iz stiske, pa sekira in šikanira stranke, da si olajša srce. Kranjski deželni odbor postopa ravno tako. Zavozil jo je v svojem gospodarstvu tako, da ne ve naprej ne nazaj. Spravil je deželne finance v obupni nered in zapravljal denar, ki bi se ga še dotakniti ne smel, zdaj pa mu še vlada ni dovolila zadolžiti deželo kar za celih deset milijonov! Edina olajšava za deželni odbor je, da sekira mestno občino ljubljansko. Kakor bankeroten bišni gospodar svoje stranke, tako šikanira ta deželni odbor mestno občino. Vzak dan zahteva iz same nagajivosti in sekantnosti kaka nova pojasni-

la o starodavnih stvarih. Po 15 in 30 let stare akte morajo na magistratu vlačiti na dan, da dobi ta magistralni odbor zahtevano pojasnilo o stvarih, ki nimajo absolutno nobenega pomena za sedanjí rod. Doslej je dal magistrat dež. odboru še vso pojasnilo, kajpak da na velike jese klerikalcev, ki s temi sekreturami olajšujejo gorje svojega srea in ob enem iščejo gradiva za napade na občinsko upravo. Iščejo in iščejo pa ničesar ne morejo iztakniti. Vsaka sekretura se izpremeni v novo blama-

Narodna zaveznost naših klerikalcev. Goriška »Soba« piše: V soboto je prišel neki Slovenec po neko pošiljatev na goriški državni kolodvor. Slovenski uradnik, ki je lahko videl še iz naslova, da ima opraviti s Slovencom, je naznanil Slovencu v nemškem jeziku, koliko ima plačati, Slovenec, ki pozna onega slovenskega uradnika, začuden vpraša: koliko? In slovenski uradnik mu naznani zopet nemško vsoto, katero je imel plačati. Pravi, da je ta slovenski uradnik sin klerikalnega deželnega poslance in odbornika Berbuča!! Zlobri jeziki pa so govorili svoj čas tudi to, da »Goriška« pušča čisto v miru slovičnega nemškega postajenačelnika Wieserja radi tega, ker je uslužben na državnem kolodvoru Borbučev sin! — Mi temu radi verjamemo, ker vemo, da so naši klerikaleci prijatelji nemško - nacionalnih uradnikov. Tako piše sobotni »Slovenec«, da je imenovan Elsnjerjovo samo batina za liberalne Slovence — za klerikalce torej ne! Jako značilno.

Tržaški škof. Od jake verodostojne strani se nam poroča, da je imenovan ljubljanske korarja dr. Karlina za tržaškega škofa popolnoma zagotovljeno.

Zveza čeških sokolskih društev je v svoji seji dne 28. t. m. sklenila, da nihče, kdor je član kake klerikalne organizacije ali kakega klerikalnega društva, ne more in ne sme biti član kakega sokolskega društva. Imenovanje. Narodnik Josip Miklaužič, tukajšnjega domobranskega pešpolka št. 27 je imenovan za e. k. sodnega kancelista ter je dodeljen okrajni sodnji v Kostanjevici.

Pokritje ljubljanskih spomenikov. Z ozirom na pritožbo, da je pač pokrit cesarjev spomenik, ne pa tudi Trubarjev spomenik smo se o stvari informirali na merodajnem mestu in smo dobili naslednje pojasnilo. Mestni magistrat se je pismeno obrnil do kiparja Peruzzi, ki je napravil cesarjev spomenik, in do kiparja Bernekerja, ki je ustvaril Trubarjev spomenik, in ju vprašal, če naj se spomenika pokrijeta čez zimo ali ne. Oba umetnika sta odgovorila, da sta spomenika izdelana iz takega materiala, da lahko ostaneta nepokrita. Ker je pa Peruzzi odpisal nekoliko nedoločno, je dal mestni magistrat cesarjev spomenik pokriti. Berneker pa ni samo povdarjal, da lahko ostaneta Trubarjev spomenik nepokrit, kakor ostanejo na Dunaju nepokriti vsi spomeniki iz enakega materiala, marveč je naravnost prosil naj se Trubarjev spomenik vsaj eno leto ne zakrije, da se napravi nekaj patine, ki bi lepoto tega spomenika še povzdignila. Izrečena pritožba v našem listu je bila torej neutemeljena.

Zvišane plače moštvo v armadi. Kakor se oficijalno razglasa, stopi 1. decembra v veljavo zvišanje plač vojaškemu moštvo, katero je vojna uprava v letošnjem vojnem proračunu obljubila in katero so delegacije dovolile. Plače so sledeče: Oficirski aspiranti, uradniki, uradniški aspiranti vojaškega stanu, naredniki nižje vrste 70 v. na dan, višje vrste 90 v. na dan. Četovodja 48 v. (70 v.), desetnik 24 v. prostaki 16 v. Nadalje se zviša izdatek za zajetek za moža dnevno od 5 na 7 v. Nanovo so upeljali dnevno za oficirje, oficirske aspirante, uradniške aspirante vojaškega stanu in za moštvo, ki se nahaja v bolnici. Ta znaša za oficirje in uradniške aspirante, narednike 20 v., četovodje 15 v., desetnike 10 v., poddesetnike in prostake 6 v. na dan. Tudi potnina pri pohodih se je zvišala.

Ogenj v Šiški. Naknadno k naši včerajšnji dotični notici se nam z verodostojno strani poroča: Gorelo je pri gospe Mittereggerjevi, ki je zavarovana pri I. ljubljanskem zavodu za straženje in zaklepanje, ne pa pri g. Sebeniku. Stražnik tega zavoda Lenasi je prvi zapazil ogenj ob 12. na 12. ponoči ter klical najprvo domače ljudi, potem pa druge prebivalce — žal da prepozno, ker se je ogenj prehitro razširil. Stražnikovo postopanje je vsaj večjo nesrečo preprečilo. Pogorelo je valje hitri pomoči nekaj strehe in sena.

Nevarna razgrajba. 23. t. m. popoldne je razgrajal v Mostah 36letni, oženjeni in že trikrat zaradi različnih deliktov kampanovani alderski pomočnik Franc Dobrota iz Marije Device v Polju. Bil je pljan. Zmerjal je tudi dva frančištana, ki sta prišla slučajno mimo. Na to je zavrel sekuro, ki se je nahajala pred hišo

neke ondote bajtarice, ter na cesti grozil mizarskemu pomočniku Antonu Matjažcu z besedami: »Ti boš še danes svoje noge na cesti iskale. S to sekuro obožen je šel Dobrota v hlev posestnika Črneti in tam grozil dekli Mariji Višini, da jo ubije. Višini je sklenila dvakrat s prijatelji besedo ni potolažiti ter pobegnili pri ugodni priliki iz hleva. Na to je Dobrota vrgel sekuro proč ter izginil.

Dva rabljatna obrtna učenca. Pred kratkim sta šla kovaška učenca Matija Lah in Urh Pogačar, ki se učita pri kovaškem mojstru Antonu Zorcu v Kamniku, domov iz Tuntje, kjer sta kovala konje. Ko sta šla skozi vas Košiče, sta klicala na korajžni, valed česar ju je posestnik Franc Stele opomnil, naj bosta mirna. Na to sta fanta odgovorila: »Starec, miren bodi, če ne boš tepene. Ko je na to prišel še posestnik Blaž Reme ter opominjal fanta, ga je Lah dvakrat močno udaril s kleščami.

Tajnikom je imenovala mestna občina Novomeška g. Josipa Struklja, dosedanjega tajnika občine Smihel - Stopiči. Dosedanji Novomeški tajnik g. Drago Beseljak pride za mestnega tajnika v Kranj.

Nepošten agent. Dne 25. t. m. so gnali skozi Ljubljano orožniki iz Solnograda v Novo mesto agenta Hansa Mehrla, ki je s fingiranimi naročili izvajal gospodaru denar, pa tudi od strank je jemal naplaila. Na vesti je moral imeti pač mnogo, če so ga gnali tako dolgo pot.

Pozor pred agenti. Po Kranjskem hodi nek velik agent črnih brk in črne polti in ponuja napredaj ozir. jemlje naročila na hišni altarček z uro, godbo in nočno lučko za 16 K. Ker vse še 6 K ni vredno, svarimo ljudi pravočasno, osobito ker taki trgovci takoj tožijo, če le en dan zamudi z obrokom. Potem ne zarubijo dotičniku samo tega oltarja, ampak še druge reči, ker nastane s tožbo in ručnino mnogo stroškov.

Tatvine. Lesnemu trgovcu Celestinu Toniju iz Vidma je bila 23. t. m. ukradena med vožnjo Zalog-Ljubljana črna, modro črtasta zimska suknja s klotasto podlogo in kožuhovinastim zavratnikom in pa denarnica, v kateri je imel bankovec za 20 kron. — Nadalje so v času od 19. do 21. t. m. iz tovrstnega skladišča južne železnice v Ljubljani ukradli iz nekega zaboja tri steklenice brnjave. de tatvine sta osumljena dva odotna skladiščna delavca. — Strojniku Jožefu Trostu, ki je zaposlen v senožeški pivovarni, so nepoznani zlikovci ukradli iz zaklenjenega kovčega 210 kron.

Zmaga Slovencev pri občinskih volitvah na Stajerskem. V Slivnici pod Mariborom so zmagali Slovenci: pri občinskih volitvah v vseh treh razredih.

Povozilo ga je. Iz Celja poročajo: 25. t. m. je peljal Miha Colnarič doma pri Rogaten, z dvema kravama les iz Drevenika v Kostranico. Devetletni pastir Franc Jančič je vodil krave, dočim je šel Colnarič za vozom. Ko je prišel voz na nek strm breg, je padel Jančič pod voz in kolesa so mu šla čez obe nogi. Deček je bil težko poškodovan, eno nogo ima zlomljeno. Prepeljali so ga v bolnico.

Pozilgalec. Na Roginski Gorici je pogorela hiša Jurja Pevca, v kateri je stanoval tudi Andrej Kočevar. Pevce je prej hišo jako visoko zavaroval, zdaj je pa Kočevarja ovadil, da je on zažgal. Neka dekla je pa iz hleva videla, da je Pevce sam zažgal ter je to ovadila orožništvu. Kočevar je svojo nedolžnost dokazal, česar pa Pevce ni mogel storiti.

Kaznovana lahkovernost. Iz Beljaka poročajo: 26. t. m. je prišel k posestnici Magdaleni Petrič v Judendorfu dobro oblečen mož, star kakih 35 let. Predstavil se je kot loterijski kontrolor ter jo vprašal, ali ima kako srečko. Žena mu je odgovorila, da jo ima, na kar je zahteval, naj mu jo pokaže. Na to je izjavil, da je zadela glavni dobiček, katerega lahko dobi 28. t. m. pri njem. Dati mu pa mora 170 kron za stroške. Če to takoj plača, je cenejši; pozneje mora plačati tudi še obresti. Žena mu je verjela in mu je izročila denar. Še istega dne je šel k neki Anderwald v Velkivesi ter hotel govoriti z njenim možem. Ko je tak prišel, ga je tudi vprašal, ali ima kako srečko. Ko mu je Anderwald to potrdil, je sporočil neznane srečni dvojici, da sta zadela 75.000 kron; vendar mu morata pa plačati za stroške 80 kron, slednjič je bil zadovoljen tudi z 20 kronami. Prepozno so spoznali, da so bili prav pošteno potegnjeni.

Tržaški izgredniki pred sodiščem. Dne 4. septembra t. l. so člani narodne delavske organizacije v Pulju prišli na obisk k svojim tovarišem v Trst. Tržaška policija je koncentrirala vse svoje moči okrog Narodnega doma, vse drugo mesto pa je bilo brez varstva. To je porabila lahonska družba ter urizorila velike izgube. Zupan tržaški je izgreedom prisotnoval in vselej se pobejta omenjena družba, jo je še javno hvallil, za kar so ga demonstranti nosili na rokah. Proti 16 udeležnikom teh

izgredov se je včeraj pri dež. sodišču v Trstu začela kazenska obravnava. Med obtoženci je pet inozemcev; eden je mestni uradnik. Obtoženi so, da so demolirali kavarno »Minerva«, da so razbili okna in table knjigarne Gorenjce, Živnostenske banke, Jadranske banke, Ljubljanske kreditne banke, Tržaške obrtne zadruge in še pri nekaterih zasebnikih; da so na cesti napadli, pretepali in ranili več Slovencev brez vsakega povoda; da so metali kamnje na redarje, jih psovali in se jim s silo ustavljali. Sodnemu dvoru predseduje svetnik Clarič. Zagovorniki so zahtevali, naj se obravnava preloži in naj se obtoženci izpuste iz preiskovalnega zapora. Predlog zastran preložitve obravnave so zagovorniki utemeljevali s tem, da priča Damarco, ki je bolan, ni prišel na obravnavo. Sodišče je sklenilo obravnavo preložiti, dokler Damarco ne ozdravi, obtožence pa je pridržalo v zaporu.

Velika tatvina v Trstu. Iz Trsta poročajo: Dne 17. t. m. je prišel iz Dalmacije v Trst lekarnar Maks Tdres, stanujoč na Dunaju. Ko se je izkrcal s parnika, je dal postreščku svoj kovček, naj ga nese v hotel »Adria«. Ker je imel ta postrešček še drugo prtljago za isti hotel, je pustil kovček na vozičku in nesel prej drugo prtljago v hotel. To prtljago so porabili tatovi ter ukradli kovček, v katerem je bilo baje za 2000 kron vrednosti. Tatove so pozneje zasledili ter so bili pri dež. sodišču tudi primerno kaznovani. Predvčerajšnjem so pa del ukradenih stvari našli na postreščku neke hiše v ulici Valle. Stiri ženske, ki so trdile, da so kupile ali pa našle dotične stvari, so zaslišali.

Samomori. Iz Trsta poročajo: 24letni inženir pri državnih železnici Juri Eisinger se je včeraj popoldne ob dveh na stranišču obesil. Vzroki samomora so neznani. — Razvnetega se je včeraj zjutraj zastrupil 34letni sluga špedijske akeijske družbe »Adriatica« Emil Reggio, vdovec s tremi otroci.

Ljubica ga je umorila. Iz Trsta poročajo: 25letna delavka Marija Rossi je imela že štiri leta intimno razmerje z 32letnim elektrotehnikom Rudolfom Zadnikarjem. Iz tega razmerja so se rodili trije otroci, od katerih pa samo eden živi. Ziveela sta že delj časa v prepiru. Rossi je dolžila Zadnikarja, da ne skrbi za otroka in je morala sodišče na pomoč poklicati, da mora plačevati 3 krone mesečno za otroka. Zadnikar je pa očital Rossiji, da mu je bila nezvesta. V ponedeljek sta imela sestanek v neki gostilni, kjer sta ostala do polnoči ter se ves ta čas prepirala. Okoli ene ure sta šla proti domu. V ulici Settefontane sta se zopet začela prepirati in Zadnikar je Rossiji zopet očital njeno nezvestobo. Rossijeva je ra to potegnila kuhinjski nož, katerega je imela pri sebi, ter ga zasadila Zadnikarju v levo stran prsi. Zadnikar se je zgrudil na tla in kmalu na to izdihnil. Neki pasant, ki je šel mimo, je videl, kako se je Zadnikar zgrudil — ona je pa šla popolnoma mirno naprej. Poklical je policijo, ki je našla Zadnikarja že mrtvega. Prepeljali so ga v mrtvašnico. Marija Rossi se je sama javila na policijskem komisariatu, kjer je priznala, da je Zadnikarja vsled tega zabodla, ker ji je očital nezvestobo.

16letni fante po nesreči ustrelil svojo 6letno sestro. Zakonska Jelenkovič, stanujoča v ulici Medolino št. 57 v Pulju, sta šla v ponedeljek po opravku od doma, kjer sta pustila svojega 16letnega sina in 6letno hčerko. Ko sta se poslednja nahajala sama v stanovanju, je prišel fante brskati po raznih predalih pohištva in po nesreči iztaknil revolver, ki je bil ostro nabit. Fante — nič hudega sluteč — je razkazoval orožje svoji sestrici, ko se nakrat revolver sprožil in krogla zadela smrtnonevarno ubogo deklico, ki se je v krvi zgrudila na tla. Na pok strelnin vpitje dekle, so prihiteli ljudje, ki so odnesli smrtno ranjenega otroka v deželno bolnišnico. Ali zdravnik, ki so takoj spoznali, da je zama vsaka pomoč in da so trenutni sirote šteti. Obvestili so preiskovalnega sodnika in policijsko oblast, ki so se takoj sestali ob že mrtvi deklici. Starši, skrivajte orožje pred otroci!

Španski sleparji z zakladi. Kakor poroča avstrijsko poslanstvo v Madridu zunanjemu ministertvu, njegovi energični koraki pri španskih oblastvih zaradi sleparjenja z zakladi niso imela zaželenega uspeha. Vsled tega se prebivalstvo opozarja, naj se varuje teh sleparjev in naj vsako tako pisanje, ki ga dobi iz Španije, nemudoma izroči orožništvu, županstvu ali pa politični oblasti.

Amerikanske novice. Slovence umorjen. Delavec Stefan Šinković, 42 let star, je bil 3. novembra zjutraj, ko se je vračal s svojo ženo z neke gostile domov, na cesti zaboden. Še nekoliko korakov je tekel za napadalec in tudi oddal en strel, toda kmalu se je zgrudil na obledel mrtev. Policija je aretovala

nekega 20letnega Tomaža Coreya, ki je na sumu, da je izvršil napad na Sinkoviča. — Poroke v tujini. V Great Fallsu, Mont. se je poročil Gašper Kapelj, doma iz Nove Sušice pri Postojni, z Marijo Redič, doma iz Crnomlja; nadalje Fran Uršič, doma iz Krske fare na Dolenjskem s Francisko Smrekar, v So. Sharonu, Pa., sta se poročila Ivan Janklič, doma iz Vrbljenj in Franciška Žagar, doma iz Iške vasi. — Petrolej eksplozija. V Constable Hook, N. J., je shramba, v kateri je bilo 40.000 sodov petroleja, zletela v zrak. Delavec Karel Belič, naš rojak, se pogreša in je najbrže zgorel. — Smrt slovenskega policista. V mestu Salida, Colo., je bil umorjen Jakob Pote, po domače Crvanov, ki je bil rojen l. 1870. v vasi Repče, fara Trebnje na Dolenjskem. V Zedinjenih državah je bival 15 let, od katerih jih je preživel v Salidi 9 let. 6 let je opravljal službo policista. Dne 18. oktobra popolnoma ga je poklical nek rojak, ki je bil napaden na cesti. Pozval ga je, naj aretira napadalec, katerega mu je naznanil po imenih. Pote je šel kot policist v spremstvu dveh drugih rojakov za napadalec. Ko so jih dobili, jim je Pote napovedal aretacijo. Toda ti so se mu zopet postavili. Vnel se je ljut boj, v katerem je dobil Pote štiri grozne rane. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je 2. novembra umrl. Posebno žalostno je, da je Pote umrl eno uro pozneje, ko mu je žena povila hčerko. Zdravstveno stanje žene umorjenega Poteja je nevarno. Zapustil je pet nedoroštilih otrok. — Eksplozija v rudniku. V rudniku v Delagua, Colo., se je zgodila eksplozija. Podstih je bilo mnogo delavcev, med temi tudi osemnajst Slovencev. Izmed Slovencev, ki so bili podstih, so se vsi razven dveh rešili. Imena teh dveh še niso znana. Ubiti so bili tudi štirje Hrvati.

Elektrotradiograf "Ideal". Zraven glavne pošte ima od srede 30. novembra do petka 2. decembra sledeči spored: Mineralna industrija, (Naraven posnetek.) Dunaj. (Naraven posnetek.) Letalni teden v Dunajskem novem mestu. (Naraven posnetek.) Moč spomina. (Drama.) Maks in tast igrata. (Komični prizor.) Dodatek k zadnjima dvema predstavama ob 7. in pol 9. — Knez Sermoneta. (Drama.) Prosta vstopnica. (Zanimivo.)

Nevaren vlomilec. V Stuttgartu je policija aretovala 45letnega čevljarkega pomočnika Karla Alberta Schwarzarja, rodom iz Ulma, ker je imel za mesto prepovedan povratek. Med aretacijo je Schwarzar vrgel v reko Neckar 45 cm dolg in 17 cm visok zelen platen kovček, v katerem je bilo mnogo raznega vlomilnega orodja. Aretovanec je bil zaradi tatvin in vlomov že po raznih deželah obsojen, nazadnje za devetletno ječo predkaznovan in noče dati sedaj prav nobenih podatkov, kje je dobil to orodje, s katerim je nedvomno hotel zopet izvršiti kak vlom in kje je vse povsod zadnje čase operiral. Policija v Stuttgartu je razposlala v razna mesta, tudi v Ljubljano Schwarzarovo sliko, s katero bo mogoče dognati njegov alibi.

Nepošten sin. Te dni je zadobil nek 17letni ključavničarski pomočnik, katerega mati je zaposlena v tukajšnji tobačni tovarni, silno hrepenenje po vinu, družbi in denarju. Ker fant posebno rad ne dela, mu vedno manjka tudi denarja, brez katerega pa ne dobi ne vina, ne vesele družbe. Izvohal je hranilnično knjižico svoje matere, s katero je dvignil v »Kranjski hranilnici« 100 K. In sedaj se je začelo življenje, pravo nebeško življenje. Vsega je bilo v obilici. Vina, jestvin in prijatelji so se ga držali, kakor »klopce«. Ko je v štirih dneh promulno teh 100 kronic, je šel zopet po drugih 100. In zopet so živeli, kakor preje. Samo en večer je bilo v neki gostilni pojedineni nebroj klobas in popitih kar 12 litrov kuhane vina. Med tem je pa mati prišla tatvini na sled ter jo javila policiji, ki je nepoštenega sina dejala v zapor po predpreiskavi pa izročila pristojnemu sodišču. Fant je imel pri sebi le še 26 K 42 v, katere seveda dobi oškodovana mati nazaj.

Noč ima svojo moč. Ko so prednočjem šli gosti iz neke gostilne v Trnovem, med katerimi je bil tudi nek pekovski pomočnik, so med potjo opazili v nekem kotičku zaljubljen parček, katerega je pekovski pomočnik začutil potrebo motiti. To pa je tako razjutilo 17letno amazonko, neko šiviljo iz Trogirja v Dalmaciji, da je razkačena skočila v nepovabljenca ter ga s škarjami zabodla v hrbet in vrat in le malo je manjkalo, da mu ni prerežala vratne žile. Prebodla mu je dvojnat ovrtnik ter napravila na vratu 1 cm široko rano. Ker je zdravnik z ozirom na nevarnost orodja konstatoval to za težko telesno poškodbo, je policija zaljubljeno Dalmatinko aretovala in izročila deželnemu sodišču.

Kar je iskal, to je našel. 22letni Alojz K. iz Lipnice je danes ponoči toliko časa po ulicah iskal usode,

da ga je kruto sadela. Najprej je razgrajal po dvornem predmestju in ko je zagledal stražnika, se mu je skril v neko kavarno. Prišel iz nje, je začel še huje razgrajati in ko je videl, da se mu bliža varnostni organ, mu je ušel v hišo, v kateri stane ter se naglo zaklenil. A s tem še ni bil zadovoljen. Čez nekaj časa pride zopet na ulico ter začne razgrajati, da se je daleč naokrog razgalo. Tedaj je pa upitje privabilo kar od vsake strani po enega stražnika, katerima se ni mogel nikamor več izogniti. Ko prideta k njemu in ga hočeta legitimirati, ju začne pevačiti, se z njima trga ter ju suvati v prsa, s čemur je zakrivil hudodelstvo javnega nasilstva in bil vsled tega aretovan. Svojo hrabrost bode moral zagovarjati pri pristojni oblasti.

Aretilan je bil v nekem hlevu nek 17letni brezposelni postopač, ki je bil, kakor njegov oče in njegovi bratje, že večkrat kaznovan zaradi tatvine in je zadnji čas, odkar je zopet zapustil zapor, postopal po mestu in živel — od zraka. Nadebudne mladeniča je policija poslala odgonskim potom domov, ter mu prepovedala za mesto povratek.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 30 Makedoncev in 16 Slovencev, nazaj je prišlo pa 35 Hrvatov.

Izgubljen in najdeno. Prodajalka Terezija Seliškarjeva je izgubila zlat obesek s sliko — Kuharica Ana Suševa je izgubila denarnico, v kateri je imela čez 20 K denarja in srebrno verižico. — Mizarski pomočnik Srečko Gorenjec je izgubil denarnico, v kateri je imel do 14 kron denarja. — Božena Bučarjeva je našla denarnico, v kateri je bila manjša vsota denarja in ključek.

Društvena noznanila.

»Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj« priredi v nedeljo, dne 4. decembra 1910 ob 10. dopoldne v gostilni pri Auru, Wolfova ulica 12, izredni občni zbor, katerega se zaradi njegove važnosti udeležite polnoštevilno vsi člani.

»Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo« priredi na Stefanov dan, to je 26. dec., običajno božičnico na korist bolnišni blagajni tega društva. Da bode uspeh božičnice tem ugodnejši, dovolijo si bodo prihodnje dni nekateri člani znane dobrotnike društva obiskati ter se že danes prav toplo priporočajo njihovi blagoklonjenosti.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« priredi, kakor smo že poročali, povodom društvene desetletnice, dne 8. decembra t. l. ob 11. dopoldne v društvenih prostorih, slavnostni občni zbor ter isti dan zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma« zabavni večer z zelo bogatim sporedom. Gg. člane in prijatelje društva vabimo, da se tega slavlja v obilnem številu udeležijo.

Jesenjska podružnica društva jugoslovanskih železniških uradnikov priredi v soboto, dne 3. dec. ob pol 9. zvečer v prostorih restavracije »Pri Sokolu« na Jesenicah javen shod. Na shodu bode poročal društveni predsednik g. Ivan Zorec, o ukrepih velikega železniškega shoda, ki se je vršil dne 22. novembra na Dunaju, glede uvrstitve podružljenih železničarjev in glede stanarine. Vsi cenjeni tovariši se vljudo vabijo, naj se tega, za nas prevažnega shoda, sigurno udeležijo.

Slovenski »Sokol« v Gradcu priredi dne 3. decembra t. l. v dvorani »Zum grünen Anger«, Leonhardstrasse 3, Miklavžev večer s sledečim sporedom: a) telovadba, b) nastop Miklavža, c) prosta zabava in ples. Začetek ob 7. zveč. Ako se je mogoče koga pri razposiljanju vabil pregledalo, naj nam oprostijo. Vabijo se vsi prijatelji »Sokola« k obilni udeležbi.

»Sava«, društvo slovenskih svobodnimiselnih akademikov na Dunaju si je izvolilo za svoj 16. tečaj sledeči odbor: iur. Ciril Pavlin, predsednik; iur. Ivo Tavčar, podpredsednik; phil. Danilo Lokar, tajnik; med. Miha Pintar, blagajnik; agr. Srečo Lapajne, knjižničar; iur. Jakob Dolinar, gospodar; teh. Rasto Urbančič, arhivar; agr. Evgen Mayer in med. Anton Lavrič, namestnika; iur. Adolf Salberger, med. Ivan Matko in teh. Ferdo Kranjec, pregledniki.

Akademsko društvo slovenskih tehnikov na Dunaju. I. redni občni zbor društva se vrši dne 3. grudnia t. l. ob pol 8. zvečer v restavraciji »Johann Staneke«, IV., Schleifmühl-gasse 6. Prijatelji društva dobrodošli!

»Akademsko društvo slovenskih veterinarjev na Dunaju« ima v soboto, dne 3. decembra ob pol 8. zvečer v restavraciji »Zum grünen Tor« (poprje Nowak) III. Hauptstr. 45 svoj tretji redni občni zbor z običajnim sporedom. — Slovenski gostje dobro došli!

— Izredni občni zbor parobrodnega društva »Dalmatija«. V ponedeljek je bil občni zbor parobrodnega društva »Dalmatija«. Občni zbor je odobril poročilo in predloge asanacijskega odbora in novo pogodbo z vlado, na podlagi katere se zviša subvencija »Dalmatije« za približno 250.000 K na leto. Vlada ima pa pravico imenovati predsednika in dva člana upravnega sveta. Istotako je sprejel občni zbor izpremembo pravil, dogovorjeno z vlado, na kar je vladni zastopnik grof Attems v imenu centralne vlade izjavil, da so sprejeta pravila odobrena. V upravni svet so bili izvoljeni od strani delničarjev: Ante Bogdanović, veletržec v Trstu, Manfred Cattich, brodolastnik, dr. Edvard Grgič, odvjetnik v Splitu, Negri Pio, brodolastnik, Alojzij Rismondo, odvjetnik, vitez Josip Tomičić, podravnatelj avstrijskega Lloydja in Anton Topić, brodolastnik. Vladni zastopnik je v imenu centralne vlade izjavil, da imenuje c. kr. trgovsko ministrstvo za predsednika Maksa Antića, ravnatelja »Jadranske banke«, za upravna svetnika pa Hektorja Polliha, brodolastnika v Trstu, in Ivana Katarinića, kapitana c. in kr. mornarice v pokoju. V nadzorstvo so bili izvoljeni kot člani: Adua Ante, D. Mikaele in dr. Otokar Rybač, kakor namestnika pa Ante Dujmović in Luka Sinić.

Prosveta.

»Slovenska Matica« ima v petek, dne 2. decembra ob pol 6. zvečer odborovo sejo.

Koncert »Zveze slovenskih pevskih društev«. Pri tem koncertu sodeluje nadalje pevski zbor »Glasbene Matice«, in sicer v moških zborih Fr. Gerbič »Slance« in Davorin Jenko »Na moru« pod vodstvom koncertnega mojstra g. M. Hubada. O pevskem zboru »Glasbene Matice« in njegovih vrlinah smo prebrali, da ni potreba pisati, saj njegovi nastopi dokazujejo, da bode imelo občinstvo tudi to pot izreden umetniški užitek. Pevski zbor slovenskega trgovskega društva »Merkur« razpolaga z jako dobriimi pevskimi močmi in bode izvajal pod vodstvom g. Z. Prelovca novo skladbo E. Adamića »Ljubice«. Skladba je lepa, toda jako težka. Zahlevala dobrih tenorjev in močnih basov. Ima nekaj prav kočljivih prehodov, je pa zato efektna. — Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, ki je posebno letos ob svojem izletu v Belgrad, pokazalo vse vrline svojega pevskega zbora, nastopi pod vodstvom g. Z. Prelovca tudi v novi skladbi E. Adamića »Vasovalec«, ki je jako ljubka, v narodnem tonu zložena skladba. Iz nje veje svežost. Obe skladbi: »Ljubice« in »Vasovalec« je g. Adamić komponiral nalašč za ta koncert in sta torej še v rokopisu. — Pevski zbor »Narodne čitalnice« v Kranju. Čitalnica je bila ustanovljena leta 1865., ter je gojila ves čas narodno in umetno petje. Od leta 1899. do 1906. je imela samo moški zbor, leta 1906. pa se je v okrilju čitalnice ustanovil moški in mešani zbor. Moški zbor šteje 24 pevcev, ženski pa 32 pevki, skupaj torej 56 izvršujočih članov, ki nastopijo v koncertu z O. Devovo »Barčica« in E. Adamićevo »Zaman pod oknom«, oba mešana zbora pod vodstvom pevovodje učitelja g. V. Rusa.

Drobtinica. Skoro vsi narodi imajo primke s pomenom »Mesar«. Med nositelji takih imen je mnogo slavnihih mož. »A. Slavis principium!« Najboljše ilustracije v »Simplicissimu« je ustvaril Čeh Reznicek (= mesarček); in še zdaj podpirajo njegovi rojaki Loukota, Hlavaty in Mukaforsky tri vogle pri listu »Meggendorfer Blätter«. Ko je češki Platon, prof. Masaryk, čast in dika čestva, moralno »zaklajal« Forgača in Schandenthala, se je malokdo domislil, da je slovaška bes. masaryk = mesarček (nomen est omen!) Slovenci imajo primke Mesar (Prim. in Staj.), Mesarič (na Staj.) in Mesarec (na Staj.), Srbi ali Hrvati pa Mesarović in pa Kasapin. Znan je madjarski revoluc. general Mészáros; doisti Madjarov se piše tudi Hentes (= svinjski klavec). Kar se tiče Germanov, naj se omeni angleški zelo razširjeni primke Butcher, izg. Bučar, zatem nemški botanik Fleischer, orientalist istega imena, potem Juri Metzler (= mesar), vodja kmetov v uporih v 16. stoletju, nadalje sloveči mojster šakovne igre, Karel Schlechter (= Schlechter, mesar) in flamski (nizozemski) publicist L. Vleeschhouwer. Slavni romanski »Mesarije« so: francoski virtuozi na goali Boucher, izg. Buš in istoimeni slikar 18. stol., ki je slovel zaradi izredne plodovitosti (zapustil je okrog 10.000 slik in risb frivolnega žanra), potlej laški potovalec in botanik Becari in glasovita gibelinska rodovna Beccaria v Paviji; pozabiti ne smemo španškega, oziroma katalanskega skladatelja, ki se je pisal Carmier, izg. Karniser (= mesar, kakor je Ferrer v katalanščini = žele-

zar). Furlanski primke je Beciar, izg. bečar, rumunski pa Macolár. Vsakdo pozna tistega Hermana Gesslerja, ki ga je ustrelil Viljem Tell (po švicarski pripovedki); to ime G. označuje na Sleškem klavca za drobnico. — Janko Koštičal.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnjega porotnega sodišča

Ponarejalce petkronskih tolarjev. Na Vrhniki je služil za žagarja pri Karlu Jelovškem Ivan Palko, 25 let star, oženjen, z Moravskega. Meseca julija 1907, so se na Vrhniki pojavili ponarejeni petkronski tolarji, zdajal jih je današnji obdolženec. Letos dne 3. julija je Palko zopet skušal spraviti nekaj takih falsifikatov v promet. Najbolj ugodna tla za to so se mu zdele gostilne. Gostilničar Ivan Langenwalter ga pri plačevanju zapitka ni hotel sprejeti, ker je takoj zapazil, da ni pristen. Posrečilo se mu je pa take petkronsko tolarje izdati v gostilnah Ignacija Oblaka, tu je oddal kar dva falsifikata, Franceta Stržinarja in Franciške Korenčan. Nadalje je izdala Palkova žena Genovefa, ne vede če je pristen, enega v Rutnerjevi prodajalni. Ta ponarejeni denar so orožniki pobrali, le Franciška Korenčan ga je nevede oddala. Palka si je napravil tvorilo iz mavca in v to vlival nekovo, ki si jo je sam napravil iz cinka, svinca in kositra. Vse to je dobil v domači strojnici. Po mnenju c. kr. novčnega urada na Dunaju so bili ti falsifikati slabe vrste, tako da jih je moral vsak za nepristne spoznati. Palko svojo krivdo popolnoma priznava in pravi, da ga je do tega privedla beda, da se je nahajal v hudih gmotnih stiskah.

Porotniki so zanikali vprašanje ali je Janez Palho izdeloval petkronske falsifikate, na kar je izreкло sodišče oprostilo sodbu.

Kdo je kriv? Danes se je vršila kazenska razprava proti 15letnemu Antonu Rakovecu, posestniku sinu iz Notranjih Gor, dosedaj še neznanovanemu. Dogodek se je vršil dne 15. avgusta t. l. v Notranjih Goricah sledeče: Kočarjeva hči Franciška Zorec iz Dragomerja je šla omenjenega dne zvečer v Notranje Gorice klicat deklo Marijo Rotar, da bi jo peljala v službo k Jerneju Seliškarju v Lukovico. Prvega dekleta je pa spremljal fant France Marinko, posestnikov sin iz Lukovice. Šla sta Franciška Zorec in njen spremljevalec klicat Rotarjevo, katera je že ležala. Rotar je vstala in vsi skupaj so posetili Dolinarjevo gostilno, v kateri je bilo nekaj domačih fantov. Zorecva je bila precej židane volje in tudi Marinko se je delal v tuji vasi precej korajžnega, kar je dalo povod, da je eden domačih fantov začel zabavljati. Marinkova družba je zapustila okoli 10. zvečer gostilno, ter s seboj vzela v steklenici nekaj žganja. Zunanaj gostilne je bilo več drugih domačih fantov. Ko pride Marinko do konca vasi, jelo je leteti kamenje na to družbo. En kamen je zadel Marinko, dva druga pa Marijo Rotar, ne da bi bila nevarno poškodovana. Po izreku dveh kot priče zaslišanih spremljevalk, je Marinko zaklical: »Fantje, bodite pametni, saj vam nihče nič neče!« V tem je pa po izreku deklet priskočil obdolženec Rakovec in mahnil z neko leseno rečjo po Marinkovi glavi, da se je ta takoj zgrudil, nakar sta obe spremljevalki zbežali. Ranjenec je prišel čez nekaj časa toliko k zavesti, da se je pobral in šel nočiti na Šebenikove vsilvi, drugi dan je pa prišel domov. Vsled poslabšanja njegovega stanja, so ga dne 18. avgusta oddali v tukajšnjo bolnišnico, a je takoj drugi dan umrl. Rakovec mu podtikanega dejanja ne tají popolnoma, marveč pravi, da ga je res z grabljami udaril na pas, nakar je šel še kakih 25 korakov naprej, a potem padel in pristavi, da ni izključeno, da ni bil zadet od kakega kamna. Kot priči zaslišani Franciška Zorec in Marija Rotar pa opisujeta dogodek tako, kakor je preje navedeno. A že Marinkovo raztelesenje kaže dovolj jasno, da to smrtno poškodbo ni povzročil kamen, marveč se je dognalo, da izvira od udarca z orodjem, z okroglijastimi ostrimi robovi, ki je bil tako silen, da, ko mu je prebil levo stran lobanje, je običal v rani kos Marinkovega klobuka in zmel levi čelni del možganov. To je imelo za posledico gnojenje možgan in smrt ranjenca. Zagovornik dr. Oblak pravi, da se je posrečilo priti na sled pravemu storilcu in se je tudi izvedelo, da je neki Hetov Jaka s kloparkim kladivom udaril Marinkota po glavi, ter v to svrhu predlaga, naj se današnja razprava preloži, ter pokliče za pričo Anton Novak, ki je o dogodku pravil raznim ošbam. — Državni pravdnik se je pridružil temu predlogu, na kar je sodišče sklenilo, da se obravnava preloži do prihodnjega porotnega zasedanja.

— **Friedjungovi dokumenti in »Danzers Armee«** — Zeitung. V vojaškem strokovnem listu »Danzers Armee« Zeitung citamo članek o Friedjungovih dokumentih. V članku se pravi med drugim: »Danes nihče ne dvomi, da so bili ponarejeni gotovi dokumenti, ki so igrali v Friedjungovem procesu odločilno vlogo. Pri tem pa lahko izjavimo, da dokumenti, ki jih je ministrstvo zunanjih del nabavilo za drage denarje, niso igrali nobene vloge pri razporedbah generalnega štaba, ker so v vojaških pisarnah takoj spoznali dvomljivost dokumentov in na to opozorili tudi ministrstvo zunanjih del. Toda grof Aehrenthal in njegovi sekciji navedelnik sta se smatrala za pametnejša in rezultat je bil historična blamaža, kakršne doslej še ni noben minister zunanjih del doživel, še manj pa preživel.«

— **Madžarizacija na Hrvaškem.** Dasi je hrvaški sabor sprejel zakon, da so avtentična krajevna imena na Hrvaškem samo hrvaška in da se ta imena ne smejo prevajati na druge jezike, vendar se ogrsko trgovsko ministrstvo za ta zakon čisto nič ne briga, marveč madžarizira hrvaška krajevna imena na Hrvaškem, kakor se mu ljubi. Tako je ministrstvo madžariziralo Novigrad podravski v »Drava Ujvaros«, Gjurjevace v »Szent Györgyvar«, Sesvete pa v »Drava mindszent«. V proračunu trgovskega ministrstva, ki vodi kot »privatno podjetje« — »kr. ogrske državne železnice«, se nahaja postavka 600.000 K za železničarske šole, ki se seveda ne morejo snovati drugje, kakor na Hrvaškem, ker na Ogrskem snuje šole itak država sama in te šole so seveda izključno madžarske.

— **Odlikovan hrvaški milijonar.** V Buenos Airesu v Južni Ameriki živi Hrvat Nikola Mihanović, ki si je s svojo podjetnostjo pridobil milijone. Njegova last je veliko trgovsko brodogradilno podjetje v vseh Južni Ameriki. Nikola Mihanović je dolga leta opravljal posle avstro-ogrškega generalnega konzula v Argentini, sedaj pa je prošil, naj se mu odvzame to breme. Cesar je njegovi prošnji ugodil ter mu pri tej priliki podelil plemstvo s predikatom »Dolskidol«.

— **Dopolnilne volitve v Srbiji.** Sredi meseca decembra se vrše v Srbiji tri dopolnilne volitve v narodno skupščino, in sicer v Belgradu, Vranju in Leskovcu. Vsi ti trije mandati so bili preje v rokah vladnih strank, in sicer je bil belgradski mandat v rokah mladoradikalne stranke, oba druga pa v rokah staroradikalne stranke. V Belgradu bodo nastopili trije kandidati: mladoradikalec Ljuba Stojanović, naprednjak Kosta Simić in socijalni demokrat Dragan Lapčević. V Leskovcu bo kandidiral za socijalno - demokratsko stranko Lapčević, v Vranju pa za vladne stranke ministrski predsednik Nikola Pašić.

— **Štambulovski ministri na Bolgarskem pod obtožbo.** O gospodarstvu bivših ministrov, ki so pripadali Štambulovski stranki, se je uvedla v bolgarskem sobranju parlamentarna preiskava. V to svrhu je bil izvoljen poseben odsek, ki je te dni končal svoje delo. Parlamentu se je predložilo o stvari obširno poročilo, ki obesga nad 300 tiskanih strani. V tem poročilu se obtožujejo bivši ministri: Pajakov, Halačev, dr. Genadijev, dr. Gudev, Panajotov in general Savov kršenja zakona, zlorabe uradne oblasti in tatvine. Iz dokazilnega materijala, ki je priložen poročilu je razvidno, da so vsi gori navedeni ministri kradli, kakor srake. Vsi ti možje so bili, predno so postali ministri, zadolženi preko glave, sedaj so pa bogataši, ki žive, kakor knezi in dajejo svojim hčeram dote, kakor milijonarji. Na podlagi tega osekovega poročila pridejo vsi gori imenovani bivši ministri pred državno sodišče.

— **Otvoritev ruske knjigarne v Sofiji.** V ponedeljek so v Sofiji slovesno otvorili prvo rusko knjigarno. Slavnosti so prisostvovali naučni minister Vladimir Molov, ruski poslanik Sementkovskij - Kurilo, ruski vojni ataše, polkovnik Leontijev, predsednik sobranja dr. Orahovac, predsednik narodne stranke Iv. Ev. Gešev, M. Madžarov, vseučiliška profesorja S. S. Bobčev in Miletič. Po otvoritvi je bil baknet, na katerem je ruski poslanik napil bolgarskemu carju in bolgarskemu narodu, naučni minister Molov pa ruskemu narodu in carju. Knjigarno bo vodil Ivan.

Kupujte jutranjo izdajo »Slovenskega Naroda«.

Telefonska in brzojavna poročila.

»Savez južnih Slovencev« in dr. Smolaka.

S. — Dunaj, 30. novembra. Vest, da je dr. Smolaka hospitant »Saveza južnih Slovencev«, ne odgovarja resnici. Dr. Smolaka se je sicer prijavil kot hospitant, toda vsled dejstva, da je pri prvi seji »Saveza južnih Slovencev« pri kateri se je zahtevalo glasovanje glede njegovega sprejema, bilo glasovanje odloženo, je dr. Smolaka svojo prijavo odtegnil ter za enkrat ne vstopi v noben klub.

Iz seje »Saveza južnih Slovencev«.

S. — Dunaj, 30. novembra. Včeraj popoldne ob 4. je bila seja »Saveza južnih Slovencev«, glede katere se je izdal komunik, v katerem se pravi, da je »Savez južnih Slovencev« vzel izstop 4 članov: Ivaniševića, Prodana, Tresića in Dulebića na znane, ter nato obravnaval o politični situaciji, zlasti pa o raznih visokoškolskih vprašanjih.

Klerikalni napadi na poslanca Hribarja.

S. — Dunaj, 30. novembra. Že včeraj smo poročali, kako ogorčenje vlada med slovenskimi naprednimi poslanci, zlasti pa med češkimi poslanci nad »Slovenčevimi« infamnimi napadi na poslanca Hribarja. — Snoči je imel dunajski poročevalec »Slovenskega Naroda« priliko, govoriti o tem z dr. Kramarjem, ki je z besedami skrajnega ogorčenja označil podlo blatenje poslanca Hribarja glede njegovega delovanja na polju slovenske vzajemnosti. Dr. Kramar se je izrazil: »Naša prizadevanja v vseh slovenskih vprašanjih so bila vedno čista in odkrita. Hribarjev idealnega sodelovanja ni mogoče dovolj oceniti. To, kar je v »Slovenec« podtikano poslancu Hribarju, je infamija, ki je podležje še nisem čital v nobenem listu!« »Užerno« je zaklical ponovno dr. Kramar med svojim izjavljanjem.

Slovenski klerikalec in italijansko fakultetno vprašanje.

S. — Dunaj, 30. novembra. V najbližjem času je že pričakovati sklicanje proračunskega odseka, toda stališče Jugoslovancev v zadevi italijanskega fakultetnega vprašanja, ki se bo v tem odseku razpravljalo, je še vedno popolnoma nejasno. V »Zvezi južnih Slovencev« združeni poslanci lojalno čakajo na edino kompetentni sklep skupnega visokoškolskega odseka, ki je kakor za vse jugoslovanske poslance, tako tudi za oba kluba, namreč »Zvezo južnih Slovencev« in »Slovenski klub« edino merodajen. Načelnik tega odseka je poslanec Povše, kateremu je pa dr. Šusteršič zabranil, sklicati odsek k odločilni seji. Klerikalec se izgovarja, da morajo glede tega vprašanja počakati na sklep »Slovenske Enotice«, med člani »Slovenske Enotice« pa se tozadevno pričakuje direktivno ravnanje od visokoškolskega odseka. Na dlan je torej, kam meri ta dr. Šusteršičeva politika.

Nesramni Italijani.

S. — Dunaj, 30. novembra. Tržaški poslanec Pitacco je vložil v včerajšnji seji interpelacijo, v kateri protestira proti sprejetju 6 čeških inženirjev v državno stavbinsko službo na Primorskem. Poslanec Pitacco je mala fide v tej zadevi zlorabil državni zbor, kajti zadeva je že popolnoma pojasnjena po interpelaciji, ki je bila stavljena v tržaškem deželnem zboru, in po odgovoru, ki ga je podal tedaj na to interpelacijo vladni zastopnik. Iz tega pojasnila namreč izhaja: 1. Dotični inženirji sploh niso bili imenovani za državno službo, temveč so samo pogodbeno najeti za izvršitev nekaterih cestnih del. 2. Med njimi sta samo dva Čehi in 4 Nemci. 3. Ti inženirji so dobili službo vsled razpisane konkurence. Za to mesto se ni potegnil niti en Italijan ali Primorec. 4. Ceste, ki jih grade ti inženirji, so v popolnoma slovenskih okrajih, namreč v tolimskem in sežanskem.

Seja »Poljskega kluba«.

S. — Dunaj, 30. novembra. »Poljski klub« je imel snoči ob 7. sejo, v kateri se je razvila jako živahna, mestoma zelo ostra, proti finančnemu ministru Bilinskemu naperjena debata o vodocestnih zakonih. Vsi govorniki so poudarjali, da mora »Poljski klub« vztrajati na tem, da se ti zakoni popolnoma izvedejo. Debat je bila vsled pozne ure preložena.

S. — Dunaj, 30. novembra. Razburjenje v »Poljskem klubu« nad finančnim ministrom Bilinskim radi vodocestnih zakonov iz leta 1901 vedno bolj narašča. Vendar »Poljski klub« še ni storil pozitivnega sklepa,

o katerim se napoveduje odprt boj finančnemu ministru Bilinskemu. Danes zvečer ob 6. se seja »Poljskega kluba« in debata o vodocestnih zakonih, ki je bila snoči preložena, nadaljuje, vendar tudi še danes debata ne bo končana, ker je priloženih še 16 govornikov.

Draginjska debata v državnem zboru.

S. — Dunaj, 30. novembra. Današnja seja poslanske zbornice je pričela ob 12. Kot prvi je govoril poslanec vitez Pantz, ki je ostro obsojal intrinzingentno stališče agrarnih govornikov v draginjskem vprašanju ter zlasti poudarjal, kako zelo da škoduje avstrijska agrarna politika malemu kmetu. Vitez Pantz je ostro polemiziral proti včerajšnjemu govoru grofa Auerperga, ki je pravi tipični zastopnik velikega avstrijskega agrarca in pravi škodljivca malega kmeta. Za vitezom Pantzem govori češki socialni demokrat Aust.

S. — Dunaj, 30. novembra. Debat o draginji mesa bo tekom današnjega dne končana, na kar pride na vrsto prvo branje proračunskega provizorija za l. 1911. Kot prvi contra-govornik je priglasen v imenu enotnega češkega kluba njegov predsednik dr. Fiedler.

Podaljšanje poslovnškega provizorija.

S. — Dunaj, 30. novembra. Odsek za reformo poslovnika je imel danes dopoldne sejo, v kateri so se stranke večine izrekle za enoletno podaljšanje poslovnškega provizorija. Proti so glasovali: Oba češka člana Choe in Bagvaj, dočim dr. Kramar ni bil navzoč, in zastopnik Rusinov Levicki, oba jugoslovanska člana odseka dr. Laginja in Ivčević nista na Dunaju.

Češko - nemška pravna pogajanja.

S. — Dunaj, 30. novembra. Danes dopoldne je imel nemški »National-Verband« sejo, v kateri je sklenil odzvati se povabilu ministrskega predsednika barona Bienenrtha ter se udeležiti češko-nemških pravnih pogajanj, ki se prične še ta teden na Dunaju.

Seja železniškega odseka.

S. — Dunaj, 30. novembra. Danes popoldne ob 5. ima železniški odsek sejo, v kateri bo med drugim obravnaval tudi o poročilu poslanca Hribarja glede zgradbe tretje železniške zveze s Trstom in nadalje o poročilu istega poslanca glede zgradbe železnice Ljubljana - Idrija - Sv. Lucija.

Podaljšanje bančnega privilegija.

F. — Dunaj, 30. novembra. Vladna predloga o podaljšanju bančnega privilegija bo v petek predložena državnemu zboru.

Seja jugoslovanskega visokoškolskega odseka.

S. — Dunaj, 30. novembra. Danes zvečer ob 6. se vrši seja jugoslovanskega visokoškolskega odseka, v kateri se bo zavzelo definitivno stališče glede postopanja Jugoslovancev v proračunskem odseku napram italijanskemu fakultetnemu vprašanju.

Dr. Šusteršič in dr. Ploj pri Bienenrthu.

S. — Dunaj, 30. novembra. Za danes popoldne sta povabljeni oba načelnika jugoslovanskih klubov, dr. Šusteršič kot načelnik »Slovenskega kluba« in dvorni svetnik dr. Ploj kot načelnik »Zveze južnih Slovencev« k ministrskemu predsedniku baronu Bienenrthu.

Deputacije in parlament.

S. — Dunaj, 30. novembra. Cela vrsta deputacij je bila včeraj in danes v državnem zboru ter so prosile posamezne poslance za posredovanje njih teženj. Med drugimi je prišla deputacija poštinih uradnikov, nadalje deputacija državnih pogodbenih uradnikov in ena deputacija hišnih posestnikov.

Snežni zameti v Galiciji.

B. — Lvov, 30. novembra. V celi Galiciji so veliki snežni zameti, ki promet močno ovirajo. Na progi Lvov - Javorka in Lvov - Javornaska je promet popolnoma ustavljen.

Ogenj na ladji.

B. — Neapolj, 30. novembra. Predvčeršnjim zvečer je izbruhnil na krovu v tukajšnjem pristanišču se nahajajoče avstrijske trgovske ladje »Szapany« ogenj. Ogenj so sicer kmalu pogasili in vdušili, vendar pa je napravil precej škode.

Položaj na Hrvaškem.

Zagreb 30. novembra. V tukajšnjih političnih krogih se zatrjuje, da je vsako upanje, doseči med banom in koalicijo kako sporazumljenje izginito, in se že računa z dejstvom, da ban skliče znova sabor ter poizkusi z novimi volitvami Pa tudi druga verzija se razširja, namreč da ban skliče sabor ter da poizkusi indemiteto in da za nekaj

časa vlada vsaj pod dosežanimi razmerami. Če bi se mu pa ta poizkus ponovno, potem je ban pripravljen demisionirati.

Deželna hiša v Sarajevu.

B. — Sarajevo 30. novembra. Bosanski sabor je sklenil gradnjo posebne deželne hiše in je v ta namen dovolil 1.200.000 K kredita.

Provzročitelj Tolstega smrti.

M. — Petrograd 30. novembra. Tolstega sinovi dolže Čertkova, najboljšega Tolstega prijatelja, da je on kriv smrti Tolstega, ker ga je on pregovoril k begu.

Tolstega testament.

B. — Tula 30. novembra. Včeraj so tukaj odprli uradno Tolstega oporoko. Oporoka je datirana: »Jasna Poljana, 5. julija 1910« in v njej Tolstoj vsa svoja dela, tako ona pred letom 1881 in ona po tem letu daruje svoji hčeri Aleksandri.

Bolezen grofice Tolste.

M. — Petrograd 30. novembra. Stanje grofice Tolste se ni čez noč nič spremenilo. Vendar pa je stanje prej ko slej nevarno.

Pravde za dedščino belgijskega kralja Leopolda II.

M. — Bruselj 30. novembra. Kakor se sedaj zatrjuje, groze v zadevi dedščine po umrlem belgijskem kralju Leopoldu II. izbruhniti še veliki procesi. Otroci kralja Leopolda, zlasti pa otroci princesinje Louise z razdelitvijo dedščine nikakor niso zadovoljni ter bodo storili — kakor se zatrjuje — vse potrebne sodnijske korake. V tem oziru je zlasti gotovo, da bodeta vojvoda Ernest Günther iz Šlezvik-Holsteina, ki ima hčer princesinje Louise za ženo, in tudi princesinja Klementina vložila tožbo za dedščino.

Bolezen belgijske kraljice.

B. — Bruselj 30. novembra. Stanje belgijske kraljice je baje danes boljše.

Bruselj 30. novembra. Včeraj zvečer izdani uradni buletin konstatira, da se je zdravstveno stanje belgijske kraljice zboljšalo.

Kolera na otoku Madeira.

M. — Pariz 30. novembra. Iz Lisabone poročajo, da je v mestu Tunchal na otoku Madeira obolelo 75 oseb za kolero in da je 32 od teh že umrlo.

Zastrupljenje z »Margarinom«.

N. — Hamburg, 30. novembra. V 30. rodbinah je tukaj zbolelo nad 100 oseb. Policijske poizvedbe so do gnale, da se je v vseh teh rodbinah rabil takozvani »Margarin«, ki je bil pokvarjen, in da so vse te osebe radi tega obbolele.

Angleški ministri in sufragetke.

N. — London, 20. novembra. Angleških ministrov se je polotil pravi strah pred angleškimi sufragetkami. Vsi ministri, njih sogroge in celo njih otroci si upajo na ceste le pod nadzorstvom policije. Kljub temu pa ministri še vedno niso varni pred bojevalkami za ženske pravice, ker so sufragetke o vseh njih korakih in potih dobro poučene. Minister Churchill je bil včeraj od divjih sufragetek na cesti zopet napaden in ometan z jajci ter s cestnim blatom.

Naš dunajski urednik dr. Albert Kramer

stanuje VII/2, Lerchenfelderstrasse Nr. 15, I, II/18, ter med 6. do 7. popoldne v vseh lista se zadevajajočih zadevah na razpolago. Med 1. do pol 3. popoldne in 8. do pol 12. sverč telefon št. 20.530 local in Interurban.

Razne stvari.

* Rodbinska drama na Dunaju. Z Dunaja poročajo: 23letna Rozalija Sandmann, katero je njen mož zapustil, je svoja dva otroka, enega štiri letnega in enega dveletnega dečka, s streljo smrtno nevarno ranila ter se na to ustrelila. Neka soseda včeraj ni videla Sandmannove in je bila vsled tega v velikih skrbeh. Poklicala je policijo, ki je s pomočjo ključavničarja odprla vrata. Nudil se jim je grozen pogled. Žena je ležala napol oblečena mrtva na postelji. Poleg nje je ležal štiri letni Valter s krvjo zalitimi obrazom, na drugi postelji je pa ležal njen dveletni sin. Oba sta krvavela iz ran na desnih sencih. — Prepeljali so ju v bolnišnico in je le malo upanja, da okrevata. Nesrečnica ni bila popolnoma normalna. Njena zakonska nesreča je to njeno bolno stanje še poslabšala. Bila je v največji bedi in razventega že v drugem stanu.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustecemšek.

Šestdeset letnik gladij v Ljubljani.

št. 45. (Nepart.) Šest. predst. 2040.

V četrtek, 1. decembra 1910.

Noviteta! Drugič! Noviteta!

Tat vseh tatov.

(Arsene Lupin).

Komedija v štirih dejanjih. — Francoski napisal Fr. de Guesdon in M. Loblanc. — Poslovenil Fran Kobal — Režiser Hinko Nučič.

Blagajnica se odpre ob 7. uri.

Začetek ob 7/8. uri. Konec po 10.

Prihodnja predstava bo v soboto, 3. decembra.

Poslano.

Avstrijska specialiteta. Na želodcu bolehačim ljudem priporočati je porabo prisnega »Mollvege Seidlitz-praska«, ki je prekušeno domače zdravilo in vpliva na želodec krepilno ter pospešilno na prebavljenje in sicer z rastocih uspehom. Skatljica 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zaht vati je izrecno MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znanko in s podpisom.

Priporočamo našim rodbinam **kolinsko cikorijo.**

Ali meni poješ? pravi Kacek.

Ako bi bili rabili sodenice, bi bili zdravi in ne bilo bi kašljanja, ki odganja odje-malce. Fayeve pristne sodenice se pripravno rabijo, nčinka so voljnega, pri-jetnega in zanesljivega in rad bi videl katar, ki bi se vzdrl ob rabi sodenic. Torej brž Fayevih pristnih sodenic iz lekarnie ali drogerije, da kašljanje pojenja. Skatljica stane K 125.

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni založnik, Dunaj IV, 1, Grosse Meugasse 17.

Zlata svetinja
Berlin, Pariz, Rim itd.

Seydlin

Najbolje huz. čistilo za zobe

Dobiva se povsod.

Izdaje: O. SEYDLIN, Stolarjeva ulica 7.

Dr. J. Z., zobozdravnik, Moravska Ostrava. Natančno in temeljito sem preizkusil Vašo ustno vodo in Vaš zobni prašek, ki ju že dolgo rabim sam kakor tudi moji bolniki, zato Vam z veseljem izražam svoje mnenje: Ustnih vod in zobnih praškov se nahaja veliko, toda v resnici dobrih je zelo malo. Bolniki naj se torej poslužujejo le onega sredstva, o katerem je prekušno in večletna raba izpričala, da je v resnici dobro. In ta je: **Seydlin**!

Postavno varovano.

Meteorološko poročilo.

Vilna rad morjem 3062. Srednji zračni tlak 738.9 mm

novembr	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	vetovi	nebo
---------	----------------	-----------------------	-----------------	--------	------

29. 2. pop. 738.9 24 sl. svzh oblačno

9. zv. 738.6 21 sl. jug *

30. 7. zj. 736.7 22 " megla

Srednja včerajšnja temperatura 13°, norm. 07°. Padavina v 24 urah 0.0 mm

Pozor gg. trgovci in obrtniki!

Najlepše in najhvaležnejše darilo je

„Reklamni koledar“

Zahtevajte vzorce in cene, v zalogi imam najkrasnejše vrste v ceni od 20 vinarjev nadalje.

Največja izbira božičnih in novoletnih razglednic ter najraznovrstnih okrasov za božično drevo.

Narečila se z obratno pošto izvršujejo.

3887 **IV. BONAČ, LJUBLJANA.**

BOŽIČNA DARILA!

»Predno si nakupite božičnih daril!« blagovolite si ogledati še moje izložbe in presodite cene! — Potrudite se potem v mojo trgovino, kjer se Vam dajo drage volje vsaktera pojasnila, da se prepričate in odločite se bodele takoj, da si nabavite svojih potrebščin le pri trdk!

H. SUTTNER, Ljubljana

Mestni trg ali Sv. Petra cesta.

Specialna trgovina najnovejših precizijkih ur (s izpričevali točnosti) svoje lastne tovarne ur v švic s varstveno znanko »I.K.O.«

Največja zaloga ur, zlatenice in srebrnice, juvelov ter britanskih nakitov itd., letalske opreme tabira kizno-robnege blaga, kakor masivne, jedilnega orodja itd., vse v najpogostejšem slogu.

Postrežba strogo solidna.

Cene najnižje!

Na pismena vprašanja se odgovarja z obratno pošto.

Telefon 273.

Brzojavni naslov: »H. Suttner«.

s čimik nastom! in potatira prate.

Proti prahajem, luskinam in izpadanju las

dejuje najboljše priznane

Tanno-chinin tinktura za lase

tatera okreduje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.

s schielem z masodom s kromo.

Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh prekušenih zdravil, medic. nil, medicinske vin, specialitet, najfineših parfumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka

v Ljubljani Rošova cesta št. 1.

poleg novozgrajenega Fran Jožefovega jubil. mostu.

Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu,

kot požirek

pristnega „FLORIAN-a“!

Človek!

Pomni treh besed:

FLORIAN

želodca red!

Postavno varovano.

Meteorološko poročilo.

Vilna rad morjem 3062. Srednji zračni tlak 738.9 mm

novembr	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	vetovi	nebo
---------	----------------	-----------------------	-----------------	--------	------

29. 2. pop. 738.9 24 sl. svzh oblačno

9. zv. 738.6 21 sl. jug *

30. 7. zj. 736.7 22 " megla

Srednja včerajšnja temperatura 13°, norm. 07°. Padavina v 24 urah 0.0 mm

Vzemite si, ako imate nahod in ste hripari, zadleseni ter teške dihati, Fellerjev fluid s znanko »Ekselida«. Mi sami smo se prepričali pri bolečinah v prsih, vratu itd. o njegovem zdravilaem, katej blaščem, osvetojučem učinku. Tucat na poizkušajo 5 kron, 3 tuceta 8 kron 60 vinarjev franko. Ledskeje ga same lekarnar E. V. Feller v Šubini, Elan ug 236 an tlvostnem.